

De comeback van het papieren boek

Eigenlijk ken ik niemand die een lange tekst het liefste van het scherm leest. En daar is ook wetenschappelijke grond voor. Prof. dr. Van der Weel (Universiteit Leiden, onderzoekt o.a. digitaal lezen) stelt dat het papieren boek het wint van het scherm als het gaat om *leren*. Lezers nemen teksten op papier serieuzer. Het papieren boek is nog altijd niet weg te denken uit onze scholen en onderwijsinstellingen. Je zou zelfs kunnen stellen dat onze samenleving taliger is dan ooit – lezen is daarmee één van de belangrijkste vaardigheden, ook in de 21e eeuw.

Maar dat we zo veel lezen om te leren of tijdens het werk verhult een probleem voor het boek: in onze vrije tijd – ter ontspanning – lezen we steeds minder. De cijfers stemmen somber. Uit onderzoek van het SCP blijkt dat in 2018 slechts 40% van de 13- tot 19-jarigen leest. In 2006 was dat nog ruim 60%. Ook onder jongvolwassenen (20-34 jaar) is de situatie schrijnend: het aandeel lezers liep terug van 87% naar 49% in tien jaar.

Verwordt lezen tot een luxe hobby voor een kleine groep? Of vermengt de digitale wereld zich met het aloude boekenvak tot *mixed media content*? Die vermenging op inhoud zien we steeds vaker. De lifestyle-boeken van social media influencers doen het bijvoorbeeld bijzonder goed. En ook bestsellers van mediapersoonlijkheden (Gijp, Judas) brengen groot kassucces.

In de nieuwsmedia gaat die vermenging ook over vorm: de krant en het tijdschrift hebben niet zo'n grote fysieke oplage meer, maar een aantal merken blijft overeind. Die merken bereiken het publiek zowel online als offline. Daar zien we onderscheid tussen een ouder en jonger publiek: onder jongvolwassenen is het *tipping point* van print naar scherm al gepasseerd. Digitale kanalen worden in de toekomst naar alle waarschijnlijkheid dominantier.

Hoe ligt dat in het boekenvak? Welke voorspelling kunnen we doen over het digitale boek? Verrassend genoeg nam de verkoop van e-books recentelijk af. Maar dat hoeft niet per se de comeback van het boek te betekenen – mogelijk laat dit vooral zien dat jongeren de weg naar het boek niet meer vinden.

Maar mogelijk verandert dat wanneer de ervaring van lezen van het scherm anders wordt, of wanneer digitale boeken een superieure ervaring bieden ten opzichte van de papieren variatie. Samsung komt binnenkort met smartphones met opvouwbaar scherm – dus misschien is de ontwikkeling naar digitaal papier niet ver. Er zijn bovendien steeds meer experimenten met digitale literatuur, waarbij een extra ervaring wordt toegevoegd aan het geschreven verhaal.

Vanavond in SPUI25 presenteren studenten van de master *Book and Digital Media Studies* (Universiteit Leiden) *TXT Magazine: The Book Issue*, gewijd aan de comeback van het papieren boek. De hoofdvraag is vanavond hoe het papieren boek significant kan blijven. Ik ben vooral benieuwd of zij ideeën hebben over hoe het boek in het algemeen significant kan worden.